

ERDÉLYI GAZDA

az erdélyi gazdasági egyesület
közlönye.

H. 844

1869

(ápril—deczember.)

ELSŐ ÉVFOLYAM.

Szerkesztik: **Timár Károly** és **Szabó Sámuel.**

KOLOZSVÁRT, 1869

A ROM. KATH. LYCEUM NYOMDÁJA.

Tartalom:

	Lap.		Lap.
I.) Szerkesztői közlemények.		Juhnyírás (Lincoln kosokkal nemesített erdélyi juhok gyap- ja) E b n e r S.	53
Előszó	1	Juhnyírás gőzgéppel	97
Mire való ez a lap? b. B á n f f i J.	1	Egy kérdés, a húsfogyasztó közönség érdekében	69
Felszólítás a vidéki gazdákhöz	23	Takarmányozás zabdarával	85
Szerkesztői gondok	51	A keleti marhavészről és lépfenéről. R e i c h A.	87, 100
Viszzapillantás	179	A marhavész terjedése legyek által	181
2.) Egyletek, közintézetek.		Felhívás a lótenyésztőkhez (lókiállítás szept.—okt.)	102
Erdélyi gazdasági egylet:		Az álladalmi ménék kibérlése ügyében	114
Választmányi ülések I.—X.	2, 9, 21, 37, 51, 59	Utasítás, fedeztetési állomások szervezése iránt	115
	119, 134, 144, 163, 180	A kolozsvári lóversenyekről előleges közlés	56
Pályázat titkári állomásra	145	Lóversenyek Kolozsvárt szept. 24—26-ig	116
Küküllőmegyei gazdasági egylet:		A szarvasmarhák száj- és körömbetegségének leírása és orvoslása	112
Választmányi ülései	44	A száj- és lábfájás gyógymódjai vidéki levelekben:	
Alapszabályai I.—II.	64, 92	Kolozsvár	106
Gazdasági kiállítás tervrajza okt. 3—5	90	Oláh-Szilvás	137
Nagy-szebeni gazd. kiállítás tervrajza	55	M. Sz. György	164
" " " ismertetése aug. 3—7	81	A sertések száj- és lábfájása, D ó ' s a Gy.	136
Kolozsmonostori tanintézet:		Torokgyík gyógyítása sertéseknél	147
Gazdasági tanintézetünk	7, 14	A kolozsvárvidéki lótenyésztés érdekében	160
Hideghéti előterjesztése a miniszteriumhoz I—II.	17, 25	A szürke katonalovakról	163
Pályázati hirdetés a tanszékekre	71	Méhek elbódítása chloroformmal	106
Szerkesztőségi előleges jelentés a megnyitásról	79	Méhészet vidéki levelekben:	
Az igazgatóság pályázati hirdetése alapítványi helyekre	107	Kolozs	117
Pályázat a természettudományi tanszékre	125	M. Sz. György	164
A tanintézet tervrajza	127	5.) Földmívelés.	
A k. monostori helyiség ismertetése	138	Egy kis veréb-historia	5, 12
Megnyitási ünnepély nov. 15	139	Szántás, E b n e r S.	74
Értesítés az alapítványi helyeket elnyert ifjakról	144	Mire használja a mezősegi kisbirtokos a trágyát? E b n e r S.	89
Viszhang a tanintézet megnyitására F a r k a s A.	149	Csicsóka termesztés, F a r k a s A.	110
A tanítás megkezdése és jelentés az alapítványos ifjakról	156	Fa- vagy vaseke? E b n e r S.	153
Felhívás cselédekhez a monostori tanintézet számára	166	6.) Erdészet, faültetés.	
A keszthelyi gazd. tanintézet tervrajza	43	Egy jó tanács (ákácültetés), F a r k a s A.	38
Balatonvidéki kirándulás (a keszthelyi tanintézet ismertetése)		Figyelmeztetés erdőbirtokosainkhoz (francia dongagyártás)	
T i s z a L.	113, 121	F a r k a s A.	1
Budai vinczellér- és pinczemesterképző tanintézet alap- szabályai	47	Ágcseser	97
Országos pomológiai muzeum	43, 157	Kirándulás Erdélybe (erdőszereti viszonyaink és gazdálkodá- sunk nyomorúságai), I l l é s N.	155
Budai borászati laboratórium	68	7.) Gyümölcs-tenyésztés.	
Selmecei bányász- és erdőszakadémia tervrajza	92	Gyümölcsfa szaporítás dugványról, F o r r a y G.	30
3.) Hivatalos intézkedések.		Észrevételek, a fennebbi cikkre, N. F.	43
Szakbizottságok az adóreform tárgyában	3	A hamuféreg, N. F.	89
Dohány beváltási árak 1869-re	10	Gyümölcsfák vasutak mellé	97
Földhaszonbérbeadás Pécskán	38	Adatok gyümölcsészetünkhöz, (Kiss József gyümölcsöse Csákyán.) N a g y F.	108
Országos kiállítás Pesten	72	Az erdélyi gazd. egylet csemete árjegyzéke 1870-re (Mel- léklet a 13. számhoz)	—
Pályázat, komlótermelési munkára	91	Erdély dinnyetermesztése, N a g y F.	133
Dohánykiállítás Pesten 1870 ápr. 10-én	101	Erdély jelesb alma-, körtve-, és szilvafajai	161
Tanárok gazd. tanintézetekhez	114	A fennebbi cikkekhez 1 1/2 ivnyi rovatos melléklet	167
Körrendelet, a statisztikai tanfolyamra küldendő ifjak iránt	125	8.) Szőlőtenyésztés, borászat.	
Kis selyemtenyésztők felterjesztése jutalomra	145	Borászati közlemények I—V. P a g e t J.	4, 19, 60
Pályázat, méhészeti kézi könyvre	154		99, 150
A népszámlálásról	180	4.) Állattenyésztés.	
Szarvasmarhák tüdővészo ellen	36		
Csőkönös lovat megindítani	36		
Lótenyésztési bizottságok szervezete és hatásköre	62		

	Lap.
A Mezőség egyik kincse (bortermelés), K ó c s i K.	10
Szomorú tapasztalatok, (szőlőfajok a fagy után), K ó c s i K.	22
A szőlő tavaszi fagyása ellen	24
Mezőségi levelek I. M. K. (Mezőszilvási szőlőhegy és nyomorúságai)	28
Szőlészeti levél (a fagy hatása), N a g y F.	31
A zöld oltás, kiválólag a szőlőtőre alkalmazva, Dr. Entz Borászati körút 1867-ben:	41
I.) A mezőségi borvidék statistikája	72
II.) Égalji viszonyok, talaj	79
Boroszlói kiállítás, főleg borainkról	32
Boroszlói kiállítás borai, május 9—15-én	54
Nyílt levél Pagehez, (borkereskedésünk érdekében külföldre) Z e y k J.	120
Még valami a drezdai borkereskedésről	24
Marosgombási szőlőgyűjtemény, (asztali fajok)	123
A szőlőfürtök eltartása	126
Borászati levél, (Dr. Entzék körútja az Aranyos- és Közép-Maros borvidékein) N a g y F.	130
Szőlőveszszőgyökereztetés új módja	143
Magyar borok észak-Németországon	147
Erdélyi és rajnai borok egybehasonlítása T. K.	159
Vidéki levelekben:	
Hegyalja (bortermesztés)	83
Oláh-Szilvás (szüret és mustmérék)	165

9.) Gazdasági gépek és ipar.

Aratógépverseney kihirdetése	3
Óvári aratógép versenyről előleges rövid tudósítás	78
Aratógép-verseney leírása M.-Óvárt	95, 103, 124
Általános értesítés a május-juliusi aratógépverseneyekről	132
A kolozsvári cserge- és gubagyár	6
Rajka Péter gépgyára Kolozsvárt. sz.—t.	13
Czélyszerű kenőcs a faneműek megóvására	69
A nap, mint napszámos, S z a b ó S.	142

10.) Levelezés, gazdasági tudósítások.

Alföld, vetések állapota a fagy után. (Pesti N.)	31
Aranyosmente, ápr. 10.	8
Aranyosszék	84, 154
Aratási tudósítások hivatalos mintája	66
Cserhalomtáj, V á l y i E.	69, 84, 103, 165
Dézs, a májusi fagy kárai	31
„ a keremidai út megnyitása	154
Egerpatak, M á r k J.	66, 78, 84, 94

	Lap.
Gerend aug. 8.	83
Hegyalja aug. 8 és dec. 22. Albert E.	83, 180
Kolozsról, Veres S.	
ápril végén	14
május első fele	30
aug.	84
szept. végén (méz-szüret)	117
okt. végén (káposzta kihasadás ellenszere)	145
nov. végén	154
Kolozsvár jul. 6. (a gazd. egyesület általános aratási tudósítása)	65
Kolozsvár aug. 2. (aranyos- és marosvölgyi termés).	82
„ szept. eleje, a szénafüvekről	106
Kolozs megye, felső kerület, jul. eleje	66
Maros-Sz.-György jul. 17.	76
„ aug. 21.	93
„ nov. végén (méhészet 1863—69-ben)	164
Mező-Bánd aug. 16.	93
Mező-Csán, É b n e r S.	67, 93, 124
Mezőségi levelek, II. M. K.	77
O. Fenes jul. 17.	76
Oláh-Szilvás, A l b e r t L.	137, 165
Pata, jul. 19. S e r e s I.	77
Sepsi-Sz.-György, aug. 5. (selyemtenyésztés) G y á r f á s S.	82
Szent-László, okt. 28. (Duttonkorn kitünősége)	137
Szőkefalva, (jul. 27. (szénakészítés) K ó n y a L.	82
Torda aug. 27. N a g y F.	95
Vasúttak Erdélyben:	
Egy jelenet a székely vasúti munkások közt, S z a b ó S.	34
Felelet a fennebbi cikkre	48
Vasúti tudósítások vidéki levelekben:	
Gerend	83
B. Hunyad	94
Torda	136
Maros-Ludas	154

II.) Lapszemle.

Gazdasági és természettudományi folyóirataink	57, 181
Gazdasági Lapok	8, 14, 33, 45, 62
Anyagi Érdekeink	19

(Lapszemlénk többi része szét van osztva az illető rovatok alá).

12.) Egyveleg, Időjárás, Piaczi árak. Üzleti tárcza, Nyílt posta.

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik:

TIMÁR KÁROLY és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kálmanostoruteza 57 sz.)
ezimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1869. ápril—decemberre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak . . . 1 „ 60.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Előszó.

Gazdasági egyesületünknek 15 év előtt történt újra alakulása után, csakhamar több oldalú vita tárgyát képezte ama kérdés: miként lehetne egyesületünk célját a „mező-gazdaság javítását kapcsolatban a gyümölcs-tenyésztés és szőlőmiveléssel s az állattenyésztés jövedelmezőbb állapotra emelését“, a nagy közönséggel szemben, hazánkra nézve legsikeresebben előmozdítani.

A múltban: az egyesület a gazdasági és közéletbeli legszükségesebb ismeretek terjesztésére szellemi csatornánál a magyarhoni gazd. egyesület által évenként kiadott **Mezei Naptárt** választotta, ingyen osztván ki abból száz meg 100 példányt; s hatni kívánt hírlapok útján is, választmányi és közgyűlési tárgyalásainak közlése által. 1854 óta a hírlapi közlések mellett „Évlapok“-at indított s azt tagjai közt ingyen osztatta szét; ezen évenként egyszer megjelenő füzetek helyett 1856 szeptember elejétől 1857 június végéig „Havi füzetek“-et adott ki, hogy ekként a gazdaközönséggel gyakoribb érintkezésbe jöve, a napi kérdéseket is fejtegethesse.

Már a „Havi füzetek“ megindítása alkalmával indítványozva volt, hogy célravezetőbb lenne azok helyett egy heti közlöny megindítása, de ezen életrevaló terv, az egyesület anyagi szűk körülményei miatt kivihetetlennek mutatkozott s maradt mind e máig.

A terv csak el volt napolva, de a választmány üléseiben többször felszínre került; így történt legközelebről múlt 1868 évi december 6-ikán. Az akkor tett indítványt a választmány anyanyival inkább helyeselte, mert reménylni lehetett, hogy az eddigi legfőbb akadályon, a költség hiányon, nemzeti kormányunk támogatásával, segíteni lehet; s csakugyan a választmány fölratára, a nagymélt. földmivelés-, ipar- és kereskedel-

mi minisztérium f. é. január 15-ről kedvező választ adott.

Ez t. közönség! lapunk keletkeztének rövid története. Szükségét, az előfizetési fölhívásunkban elmondottak után, feleslegesnek tartjuk bővebben fejtegetni.

A gazdasági egyesület megtette az első lépést; most t. olvasóinkon a sor, hogy résztvevők, tanácsuk által közös célunkhoz, hazánk anyagi fölvirágztatásának nagy munkájához járuljanak.

Isten adjon áldást munkánkra!!!

A szerkesztőség.

Mire való ez a lap?

Hogy megtanuljuk belőle a mit nem tudunk, és a mi nekünk gazdákul szükséges. Ha ezen hivatását tekintjük, úgy ennek a szerény lapnak roppant hivatása van; mert felette keveset tudunk és igen sokra van szükségünk; és mivel mindenkiben felette hátra vagyunk: sietnünk kell; nyakunkra nőtt az idő.

Ezen lap feladatát nehezíti még az is, hogy előítéletekkel, rög-eszmékkal és önhittséggel teljesek vagyunk.

Hiszszük, hogy született katonák, született gazdák és született törvényhozók vagyunk; önhittségünk anynyira megyen, miként hiszszük, hogy nekünk még Istenünk is külön van — a magyarok Istene.

Haladásról még csak szó sem lehet, addig míg előítéleteinkből, rög-eszméinkből és önhittségünkől ki nem gyógyulunk.

Haladnunk pedig kell. —

Mondottam már más alkalommal, és ismételnem kell most is, hogy szegény és tudatlan népnek nincs helye Európában; a világ folyásának hullámszó írja egy-

be-csap felette, a szegényt és butát a mélységbe lehúzza salakos természete, s elmerül és még csak egy résztvevő tekintettel sem találkoznak kiháló szemei, mert hivatását nem teljesítette. Akarjuk-é, akarhatjuk-é, egész életünket haszontalan fáradságban, mindenféle nélkülözésekben eltölteni és a végén is gyalázatosan elpusztulni.

Mi szegények és tudatlanok vagyunk; szegények mert tudatlanok, és tudatlanok mert szegények. Ebből a hamis körből ki kell bontakoznunk. Egyszerre nem lehet, de lassanként lehet és ne sokat törjük fejünket, hogy a tudatlanságtól, avagy a szegénységtől menekedjünk-e előbb? induljunk akár melyik irányban: csak induljunk minél előbb.

Régen egy nép elzárhatta magát szomszédaitól; feledékenységekben ismeretlenül élhetett, és együgyűségében, ha jobbat nem ismert. — boldog is lehetett; de ma már ez nem lehet; **ma egész Európában a társulás, szabadság és haladás a jelszó.** Az idő kincseket, de egyszermind követeléseket is hoz; egyiket a másik nélkül nem adja.

Minden nap szaporodó közlekedési eszközeink által a szabad versenytéren, iparunkkal és kereskedésünkkel, — akarunk vagy nem, — érintkezésbe jövünk a nálunknál minden tekintetben fejlettebb és műveltebb európai népekkel.

Hogy álljuk ki a versenyt a szabad forgalom terén, ha hiányosságainkat mentől hamarabb és erőnk egész megfeszítésével, ki nem pótoljuk. Oktalanul erőlködni hiába való; eszélyes igyekezet vezet célhoz. —

Ez a világ nem arra való, hogy egymás barázdáját elszántsuk; fűvét, buzáját megétessük; egymást megcsaljuk, pereljük: hanem arra való, hogy egymást szeressük és támogassuk. Mivel a gazdasági ismeretekben mindnyájan igen hátra vagyunk, ebben a tekintetben egymást úgy támogathatjuk legjobban, **ha azt a mit tudunk és közhasznunak tartunk, egymással közöljük; effélékre: nyílt tér ez a lap.**

Más célja ezen lapnak az, **hogy benne azt, a mit nem tudunk, mástól megkérdezzük.** Kérdeznünk soha sem szégyen; tudatlanul maradni szégyen és káros.

Én legelőször azt indítványozom, hogy valamenynyien házukban, háztartásunkban, istállónkban, pinczénkben, egész gazdaságunkban, szorosán bíráló szemmel nézzünk szélyel; **ha nem találunk-é rendetlenséget, hanyagságot, a mi miatt sok kárunk van? ha nem találunk-é olyan költségeket — és pedig talán túlságos mértékben — melyekben se haszon, se semmi józan élvezet nincsen? ha nem**

találunk-é gazdaságunk folytatásában, úgy a mint azt most közönségesen folytatjuk, sok fonákságot és hibás munkavégrehajtást? És ha efféléket találunk, azon igazítsunk; ez egy krajczárba sem kerül és minden bizonynyal sok forintot megkimél és jövedelmez. Továbbá — vegyük számba: **ha vajjon időnket hasznosan, vagy éppen károsan töltjük-e?** Igaz, hogy az: időnek nincs vége, valamint a világnak nincs határa; de az élet rövid és birtokunknak van határa. Az életből anynyi a miénk, a menyinyit haszonnal töltöttünk; birtokunkból anynyi a miénk, a menyinyit jól megmiveltünk.

Második indítványom. Mindenféle gazdasági rendszernél, legyen az váltó vagy legelő vagy közönséges gazdaság, a trágya a főtényező, az a gazdaság legbiztosabb és legerősebb emeltyűje.

Azért **trágyánkkal bánjunk okosabban, gyűjtünk meg minden hulladékot, a mi csak trágyául szolgálhat és használjuk fel minél nagyobb mértékben, oda, a hol utána minél hamarabb takarmányt nyerünk.**

Mind a két indítvány igen szerény és nem hangzatos, és azért egy most meginduló lapban, mint első cikk, helye talán alig volna; de mivel rögtön teljesedésbe vehető és mindjárt eredményt adó, — mint a javulásra első lépés és ezen lapban, mint első szó: helyén volt.

Harmadik indítványom: ne csináljunk gyerekeinkből örökösen papot, prokátort és tisztviselőt, van már afféle elég és van még több a ki arra vágyik; van is már mai világban annál elég jobb kenyér. Több szükség van ma jó gazdákra és jó iparosokra és ezek most már azoknál bizonyosan jövedelmezőbb üzletek. Ha gyerekeinket effélékre szántuk, úgy tanítsuk őket előre oly ismeretekre, melyeknek mint gazdák és iparosok hasznát veszik.

B. Bánffy János.

Erdélyi gazdasági egyesület.

I.

Az erdélyi gazdasági egyesület f. év Aprilis 17-én d. e. 11 órakor Kolozsvárt a városi tanács gyűlteremében közgyűlést tart. Tárnya a f. év febr. 17-én tartott közgyűlési határozat értelmében **az átdolgozott alapszabályok megvitatása és megállítása: Tekintve a tárgyalandó ügy fontosságát, felkéréretnek tagtársaink a mentől számosabb megjelenésre.**

II.

Az egyet f. é. febr. 17-n tartott közgyűlésén egy gazdasági szaklap kiadását határozván el, melyben annak rendes működéséről egyesületünk tagjai és gazda társaink rendszeren és maga idejében értesítettni fognak, az eddig évenként kiadatni szokott évlapok megszűnnek, ezért az egyesület működéséről vezetett értesítés öszszeköttetése érde-

kében ide iktatjuk az igazgató választmányának az idei közgyűlés — mint az évlapok megszüntetésének ideje — után tartott üléseiről vezetett jegyzőkönyveket.

Választmányi ülés martius 8-án 1869-ben.

1. A febr. 17-diki közgyűlés határozata folytán az alapkamat és részvényhátralékok begyűjtésének, illetőleg felhajtásának eszközlése tekintetéből megbízott az elnökség, hogy a pénztári hátralékokról egy kimerítő pontos kimutatást terjeszzen a választmány eleibe.

Azon körülmény, hogy a közelebbi években az alapkamat és részvénytartozások nagyon pontatlanul fizettetnek s így a tevőleges hátralékok összege már 12,000 forintot meghalad, az elévülés kikerülése s az egyesület érdekeinek előmozdítása tekintetéből az eddiginél határozottabb eljárásra kötelezi az igazgató választmányt; így történt, hogy a pénztári jelentés felolvasásánál a többi évi hátralékok törvényes útoni felhajtását határozta el és tette kötelességévé a közgyűlés a választmányának, melynek az ezen pontban megkésztini rendelt kimutatás fogja alapját tenni.

2. Gyárfás Domokos tagtárs jelentése olvastatván, melyben a hazai lótenyésztés emelése érdekében kiküldött bizottmány tagjává lett kineveztetését elfogadja s közreműködését igéri, tudásul vétetett.

E pontra nézve megjegyezni kívánjuk, miszerint a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium a hazai lótenyésztés emelésének érdekében egy tenyésztők- és szakértők-egyebealkotott állandó választmány alkotását tartván szükségesnek, mely a vidék lótenyésztési érdekeit és igényeit képviselve a földmivelési ministeriumnak ez irányu törekvéseit gyámolítsa, s a teendő intézkedések végrehajtását magára vállalja, mult évi 15,914 számu rendeletével annak megalakításával gazdasági egyesületünket bizta meg. Ennek folytán a bizottság következőleg alakított meg: Elnök: báró Bánffy Dániel; bizottsági tagok: báró Jósika Lajos, Páget János, br. Wesselényi Ferencz, br. Bánffy Albert, gr. Bethlen Sándor, Pataki Miklós, br. Wesselényi Béla, Gyárfás Domokos, Macskási Pál, br. Kemény István, Szilvási Miklós, gr. Béli Ferencz, Pálfi Dénes, gr. Mikes Miklós, Szentpáli Ignác, Mina János.

3. A „Franco magyar bank“ elnökségének idei febr. 26-án kelt átirata, melyben felkéri egyesületünket, hogy nevezzen ki kebeléből egy bizottmányt, mely a bank részéről kiküldendő bizottsággal magát érintkezésbe tévén, — időről időre — tudassa a gazdasági egyesületnek azon nemzet-gazdászati kívánalmait, melyeknek kiviteléhez a bank — alapszabályai értelmében — segédkezet nyujthat, véleményezés tekintetéből áttétetett az ismeretterjesztő szakosztályhoz.

4. Az „Apis“ marha-biztosító banknak a biztosítások ajánlását és terjesztését tárgyazó emlékirata, melyben kintüti, hogy a marhaéletbiztosítások a marhavész terjedésének legczélravezetőbb akadályai; az állattenyésztési szakosztályhoz tétetett át véleményezés végett.

5. A gazdasági egyesületünk által kiadatni szándékolt gazdasági szaklap felügyeletére és vezetésére, mint lapbizottság, kinevezettek: Páget János, br. Huszár Sándor, Berde Áron, Nagy Ferencz, Kócsi Károly, Szentgyörgyi József, Mina János tagtársak.

6. Azon indítvány folytán, hogy miután az Angliából

hozott Linkoln-féle kosokkal való keresztezés meglehetősen terjedelmet vett, az ez által nyert finomabb gyapju eladásának könnyítésére alakittassék társulat, határozatott, miszerint tájékozás s a kérdéses ügy czélszerű bévezetése tekintetéből szólittassanak fel az érdekeltek a keresztezés mibenállása és terjedettsége felől értesítéseket küldeni bé egyesületünkhöz.

Igen kívánatos volna tehát, s az ezen keresztezéssel foglalkozók s a gazdaközönség érdekében felhivatnak az illetők, hogy tudósításukat mielőbb egyesületünkhöz küldjék bé.

7. Báró Bornemisza Tivadar az egylet alapító tagjául jelentetvén ki, kedves tudásul vétetett.

Rendkívüli választmányi ülés tartatott martius 15-én 1869, melyben gazdasági egyesületünk szaklapja kiadását illető előintézkedések megtétetvén, annak április 15-kén kezdve megjelenése elhatározatott.

Az április 5-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyvét lapunk következő számában adjuk.

Hivatalos intézkedések.

Aratógép verseny. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a munkás kezek nagy hiánya és drágasága miatt földmivelési iparunkat beláthatlan veszteséggel fenyegető baj enyhítésére: a legczélszerűbbnek ismert s a kézierőt pótló aratógépek ismertetése és terjesztése végett, az ország több pontján aratógép versenyt rendez.

A febr. 14-én kelt hivatalos levélből, melyet az országos magyar gazd. egylet Pesten márczius 4-én tárgyalt, kiirjuk a következő sorokat:

„Az aratógépek elterjedésének egyik hathatós előmozdító a gépkiallítások s az ezeken rendezendő versenyek, hol azon aratógépek, melyek jeles munka, mérsékelt vonóerő igénylet és olcsóbság által a többiek felett kitűnnek — az érdeklődő gazdaközönség által közelből ismertetvén meg, ugyanaz megszerzésükre kedves és kedvező alkalmat talál.

E mellett látván a munkás nép az arató versenyek sikeréből, hogy munkája gépekkel is pótolható, nélkülözhetlensége érzetéből származó túlköveteléseit mérsékelni lesz hajlandó — s ekkint a versenyek anyagi hatása mellett, erkölcsi nyereség is lesz elérhető.

Az elősoroltaknál fogva aratógép-versenyek megtartását véltem az ország több pontján eszközzendőnek, és pedig az általam eléretni czélzott erkölcsi hatás tekintetéből május hóban.

E czélból a külföldi és pedig jelesen Anglia- és Poroszország gépészeit találok felhivandóknak a versenybeni részvétre.“

Szabizottságok az adóreform tárgyában.

A pénzügyminister ápril 15-ikére a mult országgyűlés intézkedése folytán egybehívta azokat a szabizottmányokat, a melyeknek feladata lesz, az adórendszerben szükséges reformokra nézve készitendő javaslatok kidolgozásába véleményekkel befolyjni. Ily szabizottmány négy van kinevezve, a melyek közül az első az egyenes adók, a második a szesz- és czukoradó, a harmadik a dohányjövedék, a negyedik a sójövedék rendszerében béhozandó czélszerű reformokról fog tanácskozni. A ministeri rendelet közli a szabizottmányokba kinevezett honfiak névsorát, oly hozzá-

adással, hogy a szakbizottságok a vidéki gazdasági egyletek, a kereskedelmi és iparkamarák, ezek netaláni küldöttei, és egyes kitűnő szakemberek véleményeit is ki fogják hallgatni, sőt ily véleményadásra ezeket fel is fogják szólítani.

Borászati közlemények.

I.

„E coelo descendit γυνῆσι δευτέρῳ“
(Juvenál.)

Első lépés az önjavulásra: saját gyengéink és hibáink felismerése. Ha azt hitettük el magunkkal, hogy a tökély legmagasb fokát elértük: hogyan igyekeznénk a helyesebb vagy jobb elsajátítására? s pedig oly hizelgő az önbámulat és nagyra becsülés! — De mások — fájdalom! — nem mindig ítélnék saját hitünk szerint, s végre gyakran kénytelenek vagyunk belátni, hogy magunkat túlbecsültük. —

Éppen így jártunk borainkkal. Hányszor hallottuk már: „mily jeles borok! csak kivitelünk volna, mit nem adnának érettök külföldön?“ Valóban boraink jók, s ha azokat jó társaságban, egy izletesen terített s jó eledelkkel rakott asztal mellett iszszuk, különcznek kellene lennie, ki azokat nem élvezné, s a barátságos házigazdának emelkedett bortermelése ötletéből szerencsét nem kívánna. Ilyen alkalommal — s különösön a lakoma vége felé — borainkat menyeyei itálnak s a külföld legjelesebb termelése versenytársának tartjuk. —

Borban ül az igazság! vagy miként a deákos időkben mondogatni szoktuk „In vino veritas“, — nem mindég igaz. Az idegen borkereskedő, ha egy darabka kenyérrel, vagy egy almával kezében — hogy szájízét föleleveníthesse — hideg vérrel s bíráló nyelvvél izleli az elébe tett bort és ítélt felette, ekként nyilatkozik: „nincs zamatja vagy kitűnő jelleme; test és szesz ugyan elég, de fanyar; semmi nyoma az okszerű és helyes kezelésnek, s mostani állapotában palackra huzásra és szállításra éretlen.“

A mig termelésünket önmagunk fogyasztottuk: körülbelől mindegy volt ha boraink — mint szintén lovaink is — első rangúak voltak-é, vagy nem? de pénzre lévén szükségünk, — ha termelésünk feleslegét el akarjuk adni — szükséges, hogy természetnyeinke becsét emeljük, s azoknak oly tulajdont szerezzünk, mely a mások becsülését megnyerje. Mindenek előtt ismerjük el, hogy e tekintetben alant állunk.

A lovakkal tisztában vagyunk. — Vadászatainkon és lóversenyneinken soha sem volt képes egy tiszta erdélyi vér ló az angol félvérrel megállni a versenyt; s a mi a televért illeti, még soha sem láttuk, hogy egy itt nevelt ló nyerte volna el az erdélyi pályán az 500 aranyat.

Miként jussunk hasonló önismeretre borainkat illetőleg? Egy jó barátommal, ki mindég első ott, hol a közjó áldozatot kíván, elhatároztuk Frankhon legjobb borai közül azokból, melyek a mieinkhez leginkább hasonlítanak hozatni, s egy ünnepélyes alkalommal, hazánk hű és okos férfaiival — természetesen borivők között — ezen nagy fontosságú kérdést tisztába hozni. — Ily czélből Europa egyik első borkereskedője Palugyaynál, összehasonlítás tekintetéből, a legjobb erdélyi borokat gyűjtöttük össze, s valahára a diszesen czimzett üvegekkel rakott asztal körül ülünk, — áthatva a megoldandó feladat fontossága által.

A csata egy palack 2 forintos Chablis borral kezdődött. — A „Chablis“ ¹⁾ fehér bor, mely Burgund vidékén az „Epinette“ szőlő fajból — a „Pinot blanc“ rokonából készül, s egy francia reggeli vagy ebédnél osztriga mellett mint első bort iszszák. — Jó volt ugyan e bor, de sokszor ittam jobb Chablist. El kellett ismernünk különös és kedves zamatját, de bizonyos neme a meglegedésnek és büszkeségnek lepett meg midőn utána jó Bakatort izleltünk, s meggyőződünk, hogy ha bár nem oly zamatos és könnyű de testesség, finomság s ize tisztasága tekintetében méltó versenytársa a „Chablis“-nak.

A Chablis után fehér Hermitage ²⁾ tétetett elé. — Ezen a Rhone partján fekvő kopasz hegynék igen nemes szülöttjét, melyet a középkorban egy szegény zarándok ültetett, kevesen ismerték vendégeink közül, s ámbár jeles tulajdonait tagadni nem lehet, nem tetszett úgy, miként érdemelte. — A mint a Mikóféle 1848-beli tasnádi Bakator, csombordi Riesling, miriszlői Traminer, mind meg anynyi annak idejében Bécsben és Párisban arany és ezüst éremmel kitüntetett borok összehasonlítottak: többen közülünk hajlandók voltak ezeket az idegeneknél többre becsülni. Hogy ezen ítélet helyes és részrehajlatlan meggyőződésen alapult-é? s nem a hazafias lelkesedés befolyása alatt hozatott: alig határozhatom el; mert a mint mindnyájan tudjuk, minden jó hazafinak — mint minden jó férjnek, — legjobban kell hogy tessék az otthoni.

Ezután a piros borokat vettük elé, s egyhangulag elismertük, hogy ezen a téren teljesen meg vagyunk verve; Az első Medoc ³⁾ volt, ha jól emlékezem Sz. Julieni ⁴⁾ egy könnyű, kellemes, zamatos 2-ik osztályu bor, melylyel szemben a miénk mint a csiger oly fanyar s izetlennek tetszett. Ezt követte a piros „Hermitage“ szesz, erős, izletes 1-ső osztályu bor. — Általános tetszést aratott, miként érdemelte is, s a mint magunkat — a piros borokat illetőleg legyőzőt-

¹⁾ Olvasd: sábli. ²⁾ ermitázs; ³⁾ mődök; ⁴⁾ sz.-zsulieni;

teknek nyilvánítottuk, a nélkül, hogy sértésnek tartottuk volna, jó indulattal üdvözlöttük az idegent. — Igen! igen! a piros borok készítésében a francziák meszsze haladtak; ehhez értenek; de a mi a fehér borokat illeti: oh itt erősen állunk e mellett „éljen a Bakator!”

Nevetnem kellett, mert tudtam mi következik. — Egyszer csak előtesznek egy szép fehér üveget, egyszerűen czimlapozva, melyen e név állott „Chateau d'Yquem“ 1848. — „Chateau d'Yquem“ minden fehér borok királya.

Hautes Sauternes ²⁾ büszkesége. — Talán én voltam az egyedüli a jelenlévők közt, a ki akkor ezen bort ismertem, s kíváncsian vizsgáltam a megjelent birák arczeit, midőn ezen menynei ital első cseppjeit izlelték. 1848-beli bor volt, száraz, erős, mégis sima és szelid mint a téj, s oly zamatu, mely a legérzékletlenebb nyelvnek is feltűnt.

A mint a bor inyeink közt végig csúszott, bámulatunk egy általános „ah“ szóban tört ki, s a legjobb hazafiak is le voltak győzve.

Nem volt több kétség, az eddig ismert és izlelt erdélyi borok egyike sem volt ehhez hasonlítható! s pedig ezen palaczk bor csak 4 forintos volt, ezért valószínűleg nem a legjobb évi termés, mert Yquem szomszédjában Chateau de la Tour blancheban 5 frtos, s egy párisi Restaurant (la maison dorée) számláján egy palaczk Yquem bort 60 frankon láttam árultatni.

Igy hát öszvejövételünk nem volt eredmény nélküli. — A piros borokat illetőleg általánosan elismertük, hogy azoknak elállításához nem értünk, a fehérekre nézve pedig hogy bár igen jó fehér boraink vannak, még is létezik olyan, milyenről eddig nem is álmodtunk.

Az első lépés az önismeretre meg vala téve: **vannak jobb borok is mint a mieink!**

Ezt megállapítva, a közelebbi kérdés az: melyek hiányaink? s hatalmunkban áll-e a javítás? vagy oly éghajlati és talaji viszonyokban gyökereznek a hiányok, melyek orvoslása erönket túl haladja?

Közelebről ezen kérdésekre kívánunk megfelelni.

Paget János.

Egy kis veréb-historia.

Boldog gyermekkor! jer mulattass emlékeiddel.

Mikor tavasz nyiltával a szalmafüdelű hordószinben órákig leskódtunk: melyik szarufa mellől lóg ki az avar, pihetoll; melyik lyukba jár be a veréb; hol csipognak a fiókák? aztán macskabátorsággal kúszunk föl a léczeken s szedtük halomra a tarka tojást, pelyhes veréb fiut.

Az is megtörtént aztán egyszer, hogy egyikünk alatt eltört a lécz, estében száját a gerendába koczantotta s egy foga, alsó ajakát lyukasztotta ki, úgy hogy egész életére nyoma maradt. Másszor az egyik madarász a csűr hijjának egy deszkájával zuhant le a kemény csűr földre 3—4 ölnyi magasból, szerencséjére: egy halom polyvára potytyant.

Buzaéréskor nagy ígéretetek közt: „így meg amugy vigyázunk rá!” elkértük a mosóteknőt: kivittük a csűröskertbe; búzát hintettünk alája; egyik oldalán fölpeczkeltük; a peczekre hosszú spárgát kötöttünk s az asztag möge bujva, a spárga végével kezünkben, lestük: mikor sereglik öszve sok veréb a teknő alá. Vagy

Esti szürkületkor hosszú rudra tűzött varsával sandaroltunk az asztagok, szénaboglyák mellékén; néztük: hová ülnek el a verebek? s aztán a varsa száját a lyukra nyomva . . . ki volt boldogabb nálunknál? ha tizével, százával számlálhattuk öszve foglyainkat.

Ily ünnepélyes alkalmakkor vendégeket is hívtunk: veréb reggelire. A konyha személyzet nem nyughatott tőlünk, míg meg nem ígérte, hogy verebeinket még az nap estve megmejjeszti. Másnap reggel leszedettük minden verébről csak a melle husát s ráadásul kicsi zuzaját; előszedtük a téglarakásból, okkal-móddal meggyűjtögetett tyúktojásainkat; kértünk hozzá zsirt s olyan rátottás verébtokányt penderítettünk, mint a pinty!..

Arra is tisztán emlékszem, mikor gyermekkoromban minden urbéres gazda, évenkint, rendes adója mellett 20 veréb, vagy 5 varjufejlet kellett hogy beszámlljon a szolgabírónak; néha magunk is segítettünk a gyűjtőknek.

Azt kérdezed talán szives olvasóm: mi közöd néked ezekhez a gyermekes sületlenségekhez? Hát csak az, édes „Erdélyi gazdám“, hogy a falusi gyermek — azt hiszem — ma is szinte olyan verébgylkos, mint mi voltunk; és hogy Kolozsmegye tisztsége, ez év elején, fölszólította gazdasági egyletünk igazgató választmányát, adna véleményt e kérdésre: **ki kell-e mondani elvileg, hogy a verébfaj szaporodását irtás által korlátoljuk; s ha igen: melyek lennének a gyakorlati módok e czél kivitelére?** a választmány e kérdést kiadta a földmívelési szakosztálynak. Nem tudjuk mi lesz a hivatalos felelet, hanem én előre bátorodom kimondani, hogy a ki a verebeket pusztítja épen úgy cselekszik, mint a ki követválasztás — akarám mondani háború alkalmával saját pártfeleit ütögeti agyon.

A „Kol. Közlöny“ február 23-ki számában Kócsi Károly vitatja meg ezt a tárgyat; érdekes cikkének (irtsuk-e a verebeket?) kivonatát ide iktatjuk:

Részemről a verébirtást nem ajánlom, sőt károsnak tartom.

1) Olvasd: Sától; 2) Hót Szótern.

Mindnyájan tudjuk, hogy a **házi veréb** (mert kisebb számban van nálunk más faj is) **kártékony**, de egyúttal **hasznos** állat; hanem az is igaz, hogy a kárt általában nagyobbra becsüljük, mint az érettük nyert hasznót. Ez nem is csoda. A veréb elpusztítja gyakran több holdnyi tiszta búzáinkat, anynyira, hogy csaknem szalmát viszünk a csürbe, még ott sem hagy békét annak, minden nap szemecskéli, apasztja; szöllönket, minden más bogyóinkat, számos gyümölcsünket fogyasztja, veri, kész magjainkat fölemészti, vetéseinket kiferedi, zöldségeinket lecsipkedí, s még a házi szárnyasok elibe vetett eledelből is jó dézmát húz sat. Mind igaz; e tekintetben nincs szavam a szemes gazda panasza ellen. De szabad legyen — legalább nagyjában — a veréb hasznait is elősorolnom.

A házi veréb évenként 2—3-szor tojik 5—6 — kicsinységéhez képest valóban rendkívül nagy — tojást. Ezekből szerfelett falánk fiókák kelnek ki, melyeket a szülők legtöbbször rovarral s különösen szörtelen hernyóval nevelnek fel. Igaz, hogy a szőrös hernyókat nem bántják; de még jobb, hogy a csupasz **araszlókat** (geometrae) választják, mert gyümölcsjeink, veteményeink számos ellensége nagy részt azokból telik ki. Maga a kinőtt veréb különösen szereti a cserebogarat; nem egy eset volt rá, hogy gyepük közelében fekvő repcevetést ártalmas elleneitől teljesen megtisztították.

De van a verébnek számos, közvetett haszna is. Midőn a verebet irtani kezdenők, pusztítani kellene egyúttal ragadozó madarainkat is, mert különben ezek a szapora verébbel rokon más énekeseknek esve, kertjeinket, mezeinket, erdeinket nem csak némává tennék, hanem nyomukon rajként állana elő az ártalmas rovarok minden faja. Pedig, kivált költöző énekesek, egész ittlétük alatt csupán rovarral táplálkoznak. A baglyok is — melyek a denevérek mellett a csüröket is rendszeren felkutatják a verebekért, eledel fogytával a rovaréveket keresnek fel fészkeikben. Általában azt hiszem, hogy a verebek irtásával **nagy zavart idéznék elő a természet háztartásában**. Eltávolítván az esőceppet s cseberrel zúditván a vizet nyakunkba.

Igaz ugyan, hogy ha gazdasági terményeink, gyümölcsjeink szaporításával útát nyitottunk azok ellenségei dússabb tenyészetére, egyúttal azok fogyasztásáról is kell gondolkoznunk. De én alább kezdeném. Pusztítván országosan a hernyót, s vetéseink minden ártalmas rovarát, mint a melyek több más állat közt a verébnek is a fiókák nevelésénél, úgy szólva, **tejül** szolgálnak. Gondoskodnám más mentő módokról is. Tisztabúzámat, mint gazda, nem vetném sövények, kertek közelébe. Tapasztalt gazdák beszélnek, hogy búzaföldjeiken szétrakott dög — mi esett állatokból, marha- és juhéből falun is kitelik — elűzte a verebeket. A verebek nem a szagtól undorodtak, hanem a **dögre járó ragadozó madaraktól szoktak el**. Ijesztőket állítván, melyek közül egy általam kitünőnek bizonyultat és könnyen előállíthatót — ezennel bémutatok Egész, vagy — nagyobból — fél pityókába kerekén 8—12 lúd-, vagy pulykatollat dugunk úgy, hogy azok felfelé hajlásaikkal tányért képezzenek. A pityóka közepén singnyi madzagot kell áthúzni, s hogy ki ne csúszszik, alól megöcsözni. E készüléket a kötő felső végénél fogva — a

megvédendő termény magasságához képest, s hogy abból kiérjen, rövidebb, vagy hosszabb hajlós vesszőre kötjük. A földbe szúrt vesszőn e tolljesztő még csendes időben is folytonosan bólingat, mitől az ember társaságában jóformán kitanult veréb is más helyre húzódik. Ezt próbáltam. A kertem körül lakó nagy csoport veréb, mely más évben bogyós gyümölcsjeimet, meggyemet, zöldségeimet tönkre tette: **tavaly érintetlen hagyta**. Nagy számmal felállítva, azt hiszem, a gabonatermelők is használhatnák ezt.

Megpróbálták a verebet Németország több vidékén üldözöbe venni. Sikerült is az: Potzdám körül tán maig sincs veréb; de kárát tapasztalva, ismét tenyészni hagyták. Tudtom szerint a híres tisztabúzákat termő **Barcaságon** minden tavasszal irtó hábrut izennek a verebeknek*), de azt nem tudom mily mérvben fogyott meg ott a csupán rovaréve énekesek száma, s szaporodott el a gyümölcsellenesség. Mig ez nálunk így megy, Ausztráliába nem rég Európából vittek nagy számú verebet, mert azok által a szerfölött elszaporodott rovar közvetett és közvetlen pusztítását remélik. Abban is kárt látnék, ha a madárfogyújtást a szakismeretlen népre biznák. Áldozatul esnének ilyenkor veréb-fő cím alatt, könnyebben összefogdosható, leghasznosabb rovaréveink is.

Én, ugyszólván csak Kócsi barátom cikkét tudom meg s elmondom a jövő számban az egypár év előtt Éjszak-Amérikában, New-York városba kivándoroltatott Európai házi veréb további viszontagságait.

Szabó S.

A kolozsvári cserge- és gubagyár.

Mult év tavaszán bejárta a hirlapokat, hogy t. Bernát Albert úr kül-magyarutczai telkére a Szilágyságból munkásokat, — Brassóból gypajfestőt hozatott, Hermann György kerekemesterrel 2 szövőszéket készített s lombos pokróczot és fürtös gubákat kezdett szövötni. Az eszme Marosvásárhelyt pendült volt meg, de ott a vállalkozók késlekedve, itt Kolozsvárt lépett előbb életbe. A pokrócz vagy — miként Háromszéken nevezik — **cserge** szövést, Erdélyben ekkorig csak Brassó városa gyakorolta; annál örömebb látuk az új vállalat keletkeztét, mely ezen elhanyagolt iparág emelkedését jelezte s a hazánkra nézve anynyira fontos juhtenyésztés virágzására is befolyással kellett hogy legyen.

Most, az „Erdélyi Gazda“ születésekor, a szerkesztőség czélul tüzte maga elébe, hogy sorra veszi Kolozsvár gyárait, főleg melyek a mezsei gazdát érdeklőbbek s rendre leírja, ismerteti. Nyomozódásunk eredményét az alábbiakban veszik olvasóink.

— Az új gyár vezetését a tulajdonos valami Bogdánfi János nevű egyénre bizta, ki ugyan nem sokat értett az egész dologhoz, de már ez nálunk így

* Így van-e ez ma is? t. levelezünk tudósítását kérnők. Szerk.

szokás. A cég hivatalosan bejelentve és bejegyezve nem volt.

A vállalatot, — az igazat megvallva, — egy kis sé urason kezelték; látszott, hogy oly tulajdonosa van, ki nem azután él, csak passióból tartja; készítményeiből jelentékeny ajándékokat tesz: de azért a vállalat kielégítőleg sikerült; nem nagy haszonnal: hanem mégis csak fennállott.

Folyó év elején, 1 évi birtoklás után, a régi tulajdonos gyári készületeit, — ha jól tudjuk, — 500 ftért, eladta **Strasser Leopoldnak**, s most t. közönség nem is igen gyanítod, hogy mikor a muzeumkertbe sétára indulsz, és a Nemzeti Szállodán túl alig 200 lépéssel, Belső-Szénuteza 135 szám alatt egy kis sárga házat bálkézre hagysz: a kolozsvári cserge és gubagyár mellett haladtál el.

Strasser úr üzletét márczius 1-én nyitotta meg; mostanig a vételárral együtt 2000 új főt fektetett belé, s még tovább is terjeszkedni kíván; szövőszékei számát 1 ócskával szaporította. Munkásai öszszes száma 15, kik közül 5 szilágy-somlyói szövő férfi benn a gyárban, — 10 gyapjutépő és fonó asszony többnyire a gyáron kívül dolgozik.

A szövőlegények napi díja 1 új frt; napjában fejenként sima csergét 4-et, lombos, ugynevezett **rakottat** 2-öt, nagy fűrtű subát 1-et, apró fűrtűt felet képesek megkésztetni 12 órai munka mellett. Az asszonyok a gyapju fontját 10 új krért fonják; a ki jól forgódik, miként a székely asszony szokta mondani: „alatta ül a dolognak“, napjában 50 krt. képes szerezni. A tépés már lassubb mesterség: fontja mintegy 30 krba kerül.

Készítenek tiszta fehér, piros, zöld és különbözőleg csikolt csergét s fekete fűrtös gubákat. Finomabb festésekre most akar Strasser ur külön festőt hozatni Brassóból, mert a régi haza ment.

Sima pokrócok, 8—10 fontos súlyuk ára 3—8 frt; rakottaké (szines és fehér) 10—15 frt; selyem pokróc, ha egyik fele rakott 20 frt, mindkét felén rakott, lombos, legfinomabb 30 frt. Gubák, csak fekete hosszu fűrtűek vannak; darabjának ára 15—18 ft.

Selyem pokrócznak nevezik a birka-gyapjuból készületeket; ilyet csak kivételesen készítenek. Mult évben készült volt egy guba, Lincoln kosokkal nemesített erdélyi juhok gyapjából is; 70 frton kelt el.

Osztályozáskor a gyapjut 3 csoportba rakják, s gyári műnyelven nevezve, lesz belőle „bél, rakás és legalja“; mázsánként, legfinomabbjából, alig egy csergére való telik.

A gubákat zsiros gyapjuból szövik; egy ily „nyers guba“, mikor a szövő székről lekerül, mintegy 20 fontot nyom, ványolás után, eladáskor 15—16 fontot. A közeledő tavaszi nyírás alkalmával szándékoznak fekete bárángyapjut is szedni gubák számára; hiszszük, hogy ily kitünő anyagból kitünő gyártmány fog készülni.

A gyár eddigelő, a szép gyapju mázsáját (fehéret, feketét egyaránt) 30 frtjával, a másodrendűét 22—24 frttal szedte; a mosatlan gyapju súlyának fele a tisztítás, feldolgozás és ványolás által veszendőbe megy.

A gyár tevékenységének legnagyobb akadályja, hogy itt helyben nincs ványoló s a kész munkát két óranyi távra viszik a meleg és hideg Szamos ványolóira, hol — mostani alku szerint — minden 1 mázsa szövet ványolása, s ha festeni való van, a szükséges üst és fa használata 2 új frtba kerül; ehhez számítva a szállítás költségeit s az oda fátadó szövőlegények munkaveszteségét; az anyagi kár tetemes, de ványolásra alkalmas tiszta, jó vizet nem lehet közelebb kapni.

Márczius 1-je óta, a lefolyt másfél hónap alatt, — oda számítva az átköltözés, új felállítás és felszerelés miatt szenvedett késedelmet, — Strasser úr gyára mintegy 8 mázsa gyapjut dolgozott fel.

Az évi fogyasztást, míg a gyár mostani terjedelmében marad 100 mázsa gyapjura, a napi kiadást kerek számban 10 új frtra tehetjük; ekként a gyár egy évi forgó tőkéje 6000 új frt körül áll.

Kívánunk utána mentől szebb eredményt, mentől gazdagabb jövedelmet!

—ó.

T Á R S A L G Ó.

Gazdasági tanintézet Erdélyben.

Kolozsvárt, ápril 14-én 1869.

Néhány napja már, hogy a földmivelés- ipar- és kereskedelem ügyi m. kir. minisztérium biztosa Hideghéthy Antal és a közoktatási minisztérium küldöttje titkár Vilcecz Kálmán urak, az ez ország részben felállítandó gazdasági tanintézet ügyében, körünkben fáradoznak.

Közös feladatuk a kath. iskolai alap kolozs-monostori birtokának e czélból történendő átengedése módozatait

—az iskola alapi bizottmánynyal egyetértőleg—megállítani. — Miniszteri biztos úr e mellett — az átvétel eszközlése esetére a szükséges előintézkedéseket teendi meg, hogy így intézetünk, — melyhez hazai gazdaszatunk jövő felvirágzása s a szakismeret terjedésével nem csak reménye, sőt biztosítéka is van kötve — még ez év folytán áldást hozó működését megkezdhesse.

A tárgyalások folyamatban vannak, a nehézségek nagyobb része legyözve, s ha bár léteznek is akadályok, me-

yek talán meg nem oldhatásuk esetében az intézet számára más helyiség kiszemelését s így létesítése elhalasztását vonnák maguk után: okunk van hinni, hogy azon férfiak kik a gazdasági szakképzés ügyét anynyira szívőkön hordják, fognak utat és módot találni azoknak elhárítására.

Nem tartjuk szükségesnek a tárgyalások menetét részletezni sőt hiszszük, hogy tisztelt gazdatársaink kedvesebben veendik ha e nagyfontosságú és közhasznú ügyről mint már bevégzett tényről értesülendnek. Azért fogadják ígéretünket, hogy jövő számunkban kimerítő értesítést adunk.

r.

Vidéki Levelezés.

Aranyos-mente, ápr. 10. A téli rendetlen időjárás nem volt kedvező az őszi vetésnek; az őszi hosszszas szárazság miatt az egér nagy mértékben elszaporodott, s kivált a korai vetésekben, sok kárt tett; néhol anynyira elpusztította, hogy sok földet újból fel kell szántani. A késői vetésekben kevesebb a kár, s a telet is jobban kiállották. A szőlő lazákban lévő gyümölcsösökben egér és nyúl szintén sok kárt tettek. A szőlők, melyek el voltak fedve jól teleltek; de a kik abban a reményben, hogy két egymás után következő évben a fedetlen maradt szőlőkben nem történt kár, sőt még dúsabb terményt is hoztak, a lefolyt télre is megkímélték a fedési költséget, megadták a kísérlet árát: szőlők nagyobbára elfagytak. Erdélyben egyáltalában nem tanácsos a szőlőt fedetlen hagyni; saját kárunkon nem egyszer tapasztaltuk. Alig állott bé a tavaszi munka, már is ijesztő mérvben felszökkent a napszám ára. Étel ital mellett már is 40—50 új krron fizeteti magát még a gyarló munkás is; évfolytán félő még nyomasztóbb lesz a munka calamitás. Gyümölcsöseink dús terméssel kecsegtetnek.

r. l.

Lapszemle.

Helyszüke miatt, jelen számban, kénytelenek vagyunk e rovatot, néhány sorra szorítani özsze.

Gazdasági Lapok, 13-ik szám (márczius 31). **Tartalma:** A cultura újabb nyomai hazánk keleti bércezdős vidékein; (ismerteti Szinevért Máramarosban, főleg 32 ezer holdas szép ős erdejét). Törzsjuhászati állítás Gödöllőn; (a pénzügyminiszter február 25-ikén, a magyar gazdasági egyesületnek ezen célra kinevezett 5 tagu bizottságával, Pesten, tanácskozmányt tartott; határozatot, hogy gr. Hunyadinak tarányi törzsjuhászatiából 12 darab kost és 200 db. anyajuhot vásárolnak s abból Gödöllőn állami törzsjuhászati állítanak; érdekes cikk). Darwinismus. A Josse-féle gabnaosztályzó rosta; (rajzzal; igen célszerű; kisebbek ára 60 frt. nagyobbaké 120 frt; legközelebbi raktára Leipzig, bei Theodor Pfitzmann, Neumarkt). Melyik szőlőben terem több bor? (az elfedés, és őszi metszés mellett nyilatkozik).

14-ik szám. Tartalma: A gyapjúkereskedés és juh-tenyésztés hanyatlása Magyarországon; (Ausztrália, Dél-Amerika s a Jóremény-foki föld ujabban temérdek középfinom bir-
kagyapjút termelnek, oly olcsón, hogy Magyarország a versenyt velők az europaí piacokon ki nem állhatja; termeljünk hát jövőben csak anynyi középfinom gyapjút, a menynyi saját szükségünk fedezésére elég s adjuk magunkat túlnyomólag a legfinomabb electoral gyapjútermelésre; érdekes cikk.) Nemzetközi viszonyaink II; (fejtegeti; menynyire szükséges, hogy kiviteli és beviteli cikkeinkről mentől pontosabb adataink legyenek; csak ruha (kivált női) kelmékért 1 évben fejenként 10—15 ftot adunk, özszesen 200—250 milliót, melynek legalább 1/4-de, 50—60 millió ft. érték elavul). A földmives iskolákról; (bővebben viszszatérünk rá).

ss.

Egyveleg.

* **A hangyák** sok ártalmas férget pusztítanak el; ujabban Németország egy részében az erdei zombékok széthányását és a hangyatojás szedést rendőreileg betiltották. (E. L.)

* **Az eperindák** levagdalása által erősítjük, termékenyítjük az anyatövet. A leszedett indák 1 napig árnyékban fonyasztva s aztán csomókba kötve: szőlő, csemete kötözésre használhatók. (E. L.)

Időjárás.

Az elmúlt tél Kolozsvárt nov. utó felében állott be éjszak-nyugoti nedves szelekkel; november 21—26-ig reggelenként 11 R. foknyi hideg volt. Deczember elején az idő meglágyult ugyan, de deczember 11-én ismét 15 foknyira hágott; ez volt a lefolyt tél leghidegebb napja. Ettől fogva 10 napig tartott az állandó idő, mire deczember végével újra engedett, s e hó utolsó napjaiban 3—6 foknyi meleg járt kevés délkeleti esővel. Ily enyhe időnk volt január 10-ig, ezután hidegebb napok következtek. Februárban, mely nálunk leghidegebb szokott lenni, az idén alig vala 3 napon 2—3 foknyi hideg, valamint márcziusban is.

Átalában a múlt tél enyhének mondható; hó nagyon kevés, — eső özszesen csak mintegy 30 vonalnyi volt.

Legnagyobb légnyomat volt január 17-én (331. 36 p. vonal) legkisebb márczius 14-én (314. 95").

Átalános áttekintés. Volt nap

	Derült	Borongó	Borult
Deczember hóban	5	4	22
Január	2	7	22
Február	4	6	18
Márczius	2	4	25

G. B.

Üzleti tárcza.

1) Több ezer traminer-szőlő sima-veszsző van eladó **Paget János** Szőkefalvi gazdaságában; ezere öt frt. o. é. Megrendeléseket elfogad gazda tiszt Kónya Lőrincz, Szőkefalván, utolsó posta Dicső-Szentmárton.

2) Az Erdélyi gazdasági egyesület köztelkén még mindig található, és az egyesület titkári hivatalánál megrendelhető néhány ezer riesling-szőlő sima-veszsző; ezere öt frt.

3) A folyamatban lévő tavaszi idényen — az eddigi nagy megrendelések miatt — a gazdasági egylet köztelkeről többgyümölcs-csemetét kiadni nem lehet.

4) Báró Kemény István urnál Csombordon kapható 8000 db. som és 10,000 riesling sima szőlőveszsző, ezere 8 frt.

Nyílt posta.

1) T. laptársainkhoz. Kik velünk cseréviszonyba kívánnak lépni: sziveskedjenek lapjaikat ezen 1-ső szám vétele után megindítani. Kivált a szaklapok ismertetése által óhajtjuk azok terjedését, hatás-körünkhöz képest, előmozdítani. — 2) T. cz. levelezőinkhez. Kérjük, hogy a jelen számban közölt „Aranyosmenti“-hez hasonló rövid, tartalmas közleményeik beküldésével siessenek. — 3) K. K. helytt. „A Mezőség egyik kincsé“-t köszönettel vettük; 2-ik számunkban benne lesz. — 4) B. A. helytt. Az ígért érdekes cikket várjuk. — 5) H. K. nak Nagy-Enyeden. A főtanoda erdejének ismertetését kérjük.

A piaci árak hely szüke miatt, a jövő számban.

TARTALOM: Előszó. — Mire való ez a lap? (B. Bánffy János). — Erdélyi gazdasági egyesület I. II. — Hivatalos intézkedések; arató gépverseny, szakbizottságok az adóreform tárgyában. — Borászati közlemények I. Paget János. — Egy kis veréb historia (Szabó Sámuel). — A kolozsvári cserge és gubagyár. — Társalgó: Gazdasági tanintézet Erdélyben; vidéki levél az Aranyos-mentiről; lapszemle; egyveleg; időjárás. — Üzleti tárcza. — Nyílt posta.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.